

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Mennta- og menningarmálaráðun.
Sölvhólsgötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík 12. mars 2020

2002024SA BG
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um rekstur héraðsskjalasafna

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda þann 13. febrúar sl. þar sem óskað er eftir umsögnum um ofangreind drög að reglugerð. Í reglugerðinni er kveðið á um rekstrarleyfi héraðsskjalasafna, skilyrði rekstrarleyfis, umdæmi héraðsskjalasafna og umsögn um förgun og ónýtingu. Reglugerðin er sett með stöð í 9. og 11. gr. laga um opinber skjalasöfn nr. 77/2004.

Lögbundið kostnaðarmat

Vakin er athygli á því að í greinargerð með frumvarpi er varð að lögum um opinber skjalasöfn nr. 77/2014 er fjallað um kostnaðaráhrif gagnvart sveitarfélögum og segir orðrétt: „Önnur atriði laganna geta einnig haft kostnaðaráhrif fyrir sveitarfélögin svo sem um skyldur héraðsskjalasafna (8. gr.), kröfur til skjalastjórnar og skjalavörslu (18. gr.) og samþykkt málaskráningarkerfa (19. gr.). Þessar skyldur og kröfur koma til nánari útfærslu í reglugerðum settum af mennta- og menningarmálaráðuneyti og reglum settum af Þjóðskjalasafni. Kostnaðaráhrif gagnvart sveitarfélögum munu því þegar upp er staðið ráðast af setningu reglugerða, reglna og gjaldskrár. Reglugerðir settar af ráðuneytinu og reglur settar af Þjóðskjalasafninu eru stjórnvaldsfyrirmæli sem koma til sjálfstæðs kostnaðarmats skv. 129. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011.“

Við gerð reglugerðarinnar var ekki haft samráð við sambandið né héraðsskjalasöfn um innihald reglugerðarinnar og er það miður. Með drögum að reglugerð fylgdi einnig ekkert kostnaðarmat og er ljóst að erfitt er að gefa vandaða umsögn þegar ráðuneytið hefur ekki sinnt lögbundinni skyldu sinni um að meta fjárhagsleg áhrif á sveitarfélög verði reglugerðin samþykkt. Þó er hægt að draga þá ályktun að reglugerðin mun augljóslega fela í sér mikla kostnaðaraukningu fyrir héraðsskjalasöfn enda eru mun meiri kröfur gerðar til héraðsskjalasafna en áður var ásamt því sem farið er fram á ítarlegri og reglulegri upplýsingagjöf til Þjóðskjalasafns en áður, svo dæmi séu nefnd. Skorað er á ráðuneytið að hefja nú þegar vinnu við kostnaðarmat á umræddum drögum í samráði við héraðsskjalasöfn og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Athugasemdir við einstaka greinar

2. gr. Rekstrarleyfi

Í 2. mgr. 2. gr. kemur fram að umsókn skuli afgreidd innan þriggja mánaða frá því að fullnægjandi gögn hafa verið lögð fram. Æskilegt er að einnig komi fram hversu mikinn tíma Þjóðskjalasafnið hafi til að bregðast við umsóknum, þannig að sé umsókn ekki fullnægjandi þá þurfi héraðsskjalasafn ekki að bíða í lengri tíma áður en hægt er að bregðast við athugasemdum.

3. gr. Skilyrði rekstrarleyfis

Í a. lið, 3. tölul. kemur fram að eldvarnaeftirlit geri úttektir á húsnæði safnsins og skal skila afriti af slíkum úttektum til Þjóðskjalasafns Íslands. Óljóst er hvort hér sé verið að fara fram á sérstakar úttektir eða eingöngu almennar úttektir eldvarnaeftirlits. Eðlilegra er að taka eingöngu fram að Þjóðskjalasafn Íslands geti kallað eftir afriti af lögbundnum úttektum eldvarnaeftirlits á héraðsskjalasöfnum.

Í c. lið, 3. tölul. er fjallað um að safnið skuli vera með aðgengilega lestraraðstöðu fyrir gesti með reglulegum auglýstum afgreiðslutíma sem opin er þrjá daga í viku í að lágmarki 10 klst. samtals. Óljóst er á hvaða rökum nauðsynlegt er að tilgreina í reglugerð hver lágmarks opnunartími er bæði í dögum og heildarfjölda klukkustunda. Einnig lítur út fyrir að ekki sé tekið tillit til mismunandi stærðar héraðsskjalasafna sem og staðbundinna þátta er geta haft áhrif á opnunartíma. Er hvatt til þess að þess að lágmark um fjölda opnunardaga og heildar klukkustunda verði felld úr reglugerðinni og eingöngu talað um að safnið skuli hafa aðgengilega lestraraðstöðu fyrir gesti með reglulegum auglýstum afgreiðslutíma eða eftir samkomulagi. Ef síðar meir kemur í ljós að óánægja sé með aðgengi að héraðsskjalasöfnum er hægt að breyta reglugerðinni.

Í c. lið, 4. tölul. segir að safnið skuli vera með neyðaráætlun án þess að skilgreina á nokkurn hátt hvað sé átt við með neyðaráætlun. Eðlilegt er að það komi skýrt fram í hverju neyðaráætlun felst.

Að lokum

Sambandið ítrekar að ráðuneytinu ber samkvæmt 129. gr. sveitarstjórnarlaga að kostnaðarmeta fjárhagsleg áhrif þessarar reglugerðar á sveitarfélög en sveitarfélögin fjármagna héraðsskjalasöfn. Lög um opinber skjalasöfn nr. 77/2014 voru ekki kostnaðarmetin gagnvart sveitarfélögum heldur vísað til þess að kostnaðaráhrifin kæmu ekki fram fyrir en í reglugerð. Sambandið ítrekar því að ráðuneytið fari í kostnaðarmat á umræddri reglugerð og að slíkt kostnaðarmat verði unnið í samstarfi við Samband íslenskra sveitarfélaga með aðkomu héraðsskjalasafna.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri